

Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 • registrator@ivo.se
www.ivo.se • Org.nr 202100-6537

Rättsavdelningen
Erik Moser

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Remissvar över SOU 2025:111 Rättssäkerhetens pris

Ert dnr Ju2025/02525

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) lämnar följande synpunkter på förslaget.

Sammanfattning

IVO anser sammanfattningsvis att förslaget om rättegångskostnader i förvaltningsprocessen och i domstolsärenden behöver utredas ytterligare då det finns ett flertal otydligheter och brister i konsekvensutredningen. Bland annat behöver det tydliggöras om kostnadsregeln ska tillämpas lika för fysiska och juridiska personer. IVO bedömer vidare att de ökade kostnaderna för förvaltningsmyndigheter förefaller vara för lågt beräknade. Det saknas analys om förslaget kan leda till fler och mer omfattande rättsliga processer och om myndigheter kan bli mer återhållsamma med att driva rättsprocesser.

12 Rättegångskostnader i förvaltningsprocessen och i domstolsärenden

12.7.3 Utformningen av en reglering av det allmännas kostnadsansvar i förvaltningsmål

IVO anser att förslaget i den del som rör juridiska personer är otydligt. Med uttrycket enskild part avser utredningen en enskild fysisk *eller* juridisk person (s. 694 i betänkandet). Som förslaget är utformat kan det leda till tolkningssvårigheter och juridiska personer kan komma att få ersättning i samma omfattning som fysiska personer. IVO ifrågasätter lämpligheten i detta och om det är avsikten med förslaget. En sådan ordning skulle gå långt utöver vad EU-domstolen och Europadomstolen har fastslagit krävs för att en rättsordning ska anses ha tillhandahållit effektiva rättsmedel. För det fall juridiska personer ska omfattas i samma omfattning som fysiska anser IVO att det krävs en mer omfattande konsekvensutredning än vad som nu återfinns i betänkandet.

Utredningen anger att den föreslagna regleringen har karaktär av en undantagsregel som kan antas aktualiseras i ett förhållandevis begränsat antal mål (s. 662 i betänkandet). Om avsikten med lagförslaget är att främst fysiska personer ska kunna få ersättning behöver det få ett tydligt genomslag i lagtexten, t.ex. genom att

ytterligare rekvisit eller undantag läggs till när det gäller ersättning till juridiska personer.

15 Konsekvenser av förslagen

15.4.4 En ny kostnadsreglering i förvaltningsprocesslagen

Utredningen bedömer att en reglering av det allmännas kostnadsansvar i förvaltningsmål innebär ökade kostnader för det allmänna om cirka 15–20 miljoner kronor per år. Genomsnittskostnaden per mål bedöms uppgå till 20 000 kr. De kostnadsökningar som uppkommer för staten bedöms rymmas inom förvaltningsmyndigheternas befintliga anslag.

IVO anser att förslaget kan leda till fler och mer omfattande rättsliga processer eftersom enskilda kan få ett ökat incitament till processföring när deras rättegångskostnader kan bli ersatta.

IVO anser också att kostnaden är för lågt beräknad. För IVO:s del kan förslaget komma att leda till betydligt högre kostnader än vad utredningen har förutspått då IVO är inblandad i ett stort antal domstolsprocesser. IVO har fått ett flertal regeringsuppdrag som handlar om att på olika sätt motverka välfärdsbrottslighet inom vård och omsorg och myndigheten fattar många beslut som överklagas till domstol. Det kan exempelvis handla om att IVO fattar beslut om att återkalla tillståndet för en oseriös eller kriminell aktör och att beslutet därefter överklagas. IVO är inblandad även i många andra typer av domstolsprövningar av myndighetens beslut. Som anförts ovan kan den föreslagna kostnadsregleringen, framför allt om den avser även juridiska personer, komma att leda till höga kostnader för myndigheten. Det behöver analyseras vilka konsekvenser det kan få för myndighetens uppdrag t.ex. i arbetet mot välfärdsbrottslighet. Det behöver också utredas om förslaget kan leda till att myndigheter blir mer återhållsamma med att driva rättsprocesser.

I övrigt har IVO inte några synpunkter på förslagen i utredningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören John Ahlberk. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen och avdelningschefen Karin Lewin, och enhetschefen Helene Klackenborg-Ingrao deltagit. Juristen Erik Moser har varit föredragande.

Beslutet har godkänts elektroniskt.